

การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสม
ของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

นางสาวสินีนาฏ ศรีพัฒนะพิพัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2788-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

21 ส.ค. 2547

I 20874522

A DEVELOPMENT OF THE KEY EVALUATION CHECKLIST FOR EVALUATING
THE APPROPRIATENESS OF THE INTERNAL EVALUATION METHOD
OF SCHOOLS

Miss Sineenart Sripattanapipat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2788-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมิน
ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

โดย

นางสาวสินีนานา ศรีพัฒนะพิพัฒน์

สาขาวิชา

การวัดและประเมินผลการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

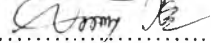
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พวงแก้ว ปุณยกนก)

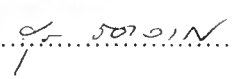
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกต)

สื่อนามานุกรม ศรีพัฒนาพิพัฒน์ : การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน (A DEVELOPMENT OF THE KEY EVALUATION CHECKLIST FOR EVALUATING THE APPROPRIATENESS OF THE INTERNAL EVALUATION METHOD OF SCHOOLS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. สุวิมล วังวานิช, 216 หน้า. ISBN 974-17-2788-7.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์และกำหนดข้อรายการที่สะท้อนวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนที่เหมาะสมตามหลักการของการประเมิน (2) สร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) (3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) ที่พัฒนาขึ้น (4) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดที่ต่างกัน วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้รับผิดชอบการประเมินภายในของโรงเรียนจากโรงเรียนสังกัดต่าง ๆ ที่ได้จากการสุ่มจำนวน 25 แห่ง รวม 88 คน การเก็บข้อมูลใช้การศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ วิเคราะห์แบบรายงานการประเมินตนเอง (SSR) และการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติภาคบรรยายและภาคสรุปอ้างอิง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักได้พัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบของการประเมินภายใน 5 องค์ประกอบ คือการวางแผนการประเมิน การเก็บข้อมูลและการประมวลผล การตรวจสอบการประเมิน การรายงานผลการประเมิน และการใช้ผลการประเมิน รวมทั้งหมด 20 ข้อ แต่ละข้อมีรูปแบบการตอบเป็นข้อรายการย่อยที่สะท้อนวิธีการปฏิบัติงานด้านการประเมินภายในที่จำแนกเป็น 4 ระดับ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) คุณภาพของกรปฏิบัติงาน ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักพบว่ามีความตรงตามเนื้อหาและความตรงตามสภาพ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .94 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ใช้ในโรงเรียนเห็นว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักให้ประโยชน์มากที่สุดในการปรับปรุงการออกแบบการประเมินภายใน และยังพบว่าผู้ใช้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการออกแบบวิธีการประเมินภายในที่เหมาะสมกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 94.62 ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในพบว่าโรงเรียนออกแบบการประเมินภายในได้ตามมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องในระดับปานกลาง ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัด พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยที่สังกัด กทม และเทศบาล มีความเหมาะสมมากกว่าสังกัด สปช และ สช

ภาควิชา วิทยาลัยการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2545 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

448 38227 27 : MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEY WORD : KEY EVALUATION CHECKLIST / INTERNAL EVALUATION METHOD

SINEENART SRIPATTANAPIPAT : A DEVELOPMENT OF THE KEY EVALUATION CHECKLIST FOR EVALUATING THE APPROPRIATENESS OF THE INTERNAL EVALUATION METHOD OF SCHOOLS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D., 216 pp. ISBN 974-17-2788-7.

The purposes of the research were (1) to analyze and identify the items reflecting internal evaluation practices according to principle of evaluation, (2) to construct the key evaluation checklist (KEC), (3) to test the appropriateness of the developed key evaluation checklist, and (4) to compare the appropriateness of the internal evaluation methods among schools under 5 jurisdictions. Descriptive research was employed in the study. The total 88 samples were school administrators, teachers, and involved people randomly selected from 25 schools of five jurisdictions. Data were collected by document analysis, questionnaire, interviews, analysis of self-study reports (SSR) and observation. The data were analyzed by content analysis, descriptive and inferential statistics.

The results of this research showed that the developed key evaluation checklist was composed 5 components, i.e. design of operation plan, database and information processing, detection of evaluation standards, dissemination of evaluation results, and development for the achievement of education standards. It included 20 items with 4 checklists under each item. The checklists represented the internal evaluation practices. The quality of the practices was checked based on constructed scoring rubrics. It was found that the key evaluation checklist had content validity and concurrent validity with the correlation coefficient of .94. The sample felt that key evaluation checklist was the most helpful in internal evaluation design. Another findings showed that the internal evaluation concepts of the users were 94.62% more accurate after using KEC. In addition, it was also found the internal evaluation practices of the schools were at moderate levels in terms of utility, feasibility, propriety, and accuracy standards. The appropriateness of the internal evaluation methods among jurisdictions were different. The internal evaluation methods of the Department of Education Bangkok Metropolitan Administration and the Department of Local Administration were more the appropriate than the Office of the National Primary Education Commission and the Office of Private Education Commission.

Department Educational Research..... Student's signature Sineenart
 Field of study Educational Measurement and Evaluation..... Advisor's signature Suwimon Wongwanich
 Academic Year 2002..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง และสนับสนุนส่งเสริมในทุกด้านแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกนก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม ที่ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์จากการเรียนวิชาสัมมนาการวิจัย นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวิจัยการศึกษา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิชาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา บวรกิติวงศ์ รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกนก และอาจารย์ ดร. วรวิณี แกมเกต ที่ให้ความกรุณาในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ อาจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรปรกรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ตีรกานันท์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์ ดร. กรรณิการ์ ภิญาคอง ดร. วันทยา วงศ์ศิลป์ภิมย์ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ทุกท่านที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินภายในของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยและให้ความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดช่วงเวลาที่ดำเนินการเก็บข้อมูลในโรงเรียน รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ ความรักความห่วงใยต่อผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณวิยะดา ระวังสุข คุณสุมาลี แก้วทงงค์ คุณกุลชลี ตาลช่วง คุณสัณญา คล้ายทอง คุณแสงทอง ภูศรี ตลอดจนพี่ เพื่อน และน้องในภาควิชา ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา

สินีนานู ศรีพัฒนะพิพัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อจำกัดของการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 ความหมาย หลักการ ระบบและขั้นตอนของการประเมินภายในของโรงเรียน	7
1.1 ความหมายของการประเมินภายในของโรงเรียน	7
1.2 หลักการของการประเมินภายในของโรงเรียน	7
1.3 ระบบและขั้นตอนการประเมินภายในของโรงเรียน	8
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	13
2.1 การวางแผนการประเมิน	15
2.2 การเก็บข้อมูลและการประมวลผล	20
2.3 การตรวจสอบการประเมิน	22
2.4 การรายงานผลการประเมิน	23
2.5 การใช้ผลการประเมิน	25
ตอนที่ 3 แนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก	26
3.1 แนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก	27
3.2 การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการเพื่อใช้ในการประเมิน	33
3.3 แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่เน้นการนำไปใช้ประโยชน์	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินนิทาน.....	44
4.1 เกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมิน.....	45
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก.....	50
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล.....	68
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์และกำหนดข้อรายการที่สะท้อนวิธีการประเมินภายใน.....	71
ตอนที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก.....	71
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก.....	72
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายใน.....	135
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	
การสรุปผลการวิจัย.....	141
การอภิปรายผลการวิจัย.....	145
ข้อเสนอแนะ.....	156
รายการอ้างอิง.....	158
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	163
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	167
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	169
ภาคผนวก ง. การวิเคราะห์ความเหมาะสมตามมาตรฐานการประเมิน.....	183
ภาคผนวก จ. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายโรงเรียน รายสังกัด และคะแนนความเหมาะสม.....	190
ภาคผนวก ฉ. แนวปฏิบัติในการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก.....	204
ภาคผนวก ช. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	211
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	216

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนของการประเมินภายในของโรงเรียน	12
2.2 ประเด็นที่เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	14
3.1 โครงสร้างเนื้อหาขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	51
3.2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	55
3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ	62
3.4 โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	64
3.5 รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	65
3.6 ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัย	67
3.7 แหล่งข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินภายในของโรงเรียน	68
3.8 องค์ประกอบเนื้อหาที่ใช้วิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน จำแนกตามมาตรฐานการประเมิน	69
4.1 ระดับการปฏิบัติของโรงเรียนจำแนกตามองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสม ของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	74
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามสังกัด	75
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบการประเมินภายในจำแนกตามโรงเรียน	75
4.4 คะแนนรวมและร้อยละของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการประเมินภายใน จำแนกตามโรงเรียน	77
4.5 คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการทำการประเมินภายในของโรงเรียน	78
4.6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการทำการประเมินภายใน ระหว่างสังกัด	78
4.7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการทำการประเมินภายใน ระหว่างพฤติกรรมแต่ละด้านที่มีสังกัดต่างกัน	79
4.8 ผลการทดสอบรายคู่ของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการทำการประเมินภายใน ระหว่างพฤติกรรมแต่ละด้านที่มีสังกัดต่างกัน	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.9	สรุปรายการที่โรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	105
4.10	คะแนนการประเมินองค์ประกอบของการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนที่ประเมินโดยผู้วิจัย	120
4.11	สรุปรายการที่โรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนก่อนใช้ KEC	121
4.12	การเปรียบเทียบคะแนนเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนระหว่างคะแนน KEC กับคะแนนที่ผู้วิจัยประเมิน	122
4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักและคะแนนที่ประเมินจากผู้วิจัย	123
4.14	ข้อรายการที่โรงเรียนปฏิบัติไม่เหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน	125
4.15	สรุปรายการที่โรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนก่อนใช้ KEC และหลังใช้ KEC	128
4.16	ร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสังกัด	129
4.17	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก	130
4.18	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักจำแนกเป็นรายด้าน	133
4.19	ระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในจำแนกตามโรงเรียน	136
4.20	ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายใน	137
4.21	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนจำแนกตามสังกัด	138
4.22	การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัด	138
4.23	ผลการทดสอบรายคู่ของความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัด	138
4.24	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างเกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมที่มีสังกัดต่างกัน	139
4.25	ผลการทดสอบรายคู่ของความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัด	140

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ระบบการประเมินภายในตามแนวคิดของสุวิมล ว่องวาณิช.....	9
2.2 ขั้นตอนการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของวรภัทร์ ภูเจริญ.....	10
2.3 กระบวนการประเมินตนเองตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.....	11
2.4 กรอบความคิดในการวิจัย.....	49